

TARBIJAKAITSE JA
TEHNILISE JÄRELEVALVE
AMET

Majandus- ja
Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee
Suur-Ameerika 1
10122, Tallinn

Teie 21.07.2025 nr 2-2/2739-1

Meie 04.08.2025 nr 2-2/2025/0836

**Majandus- ja taristuministri määruse nr 10
„Kemikaali ohtlikkuse alammäär ja ohtliku
kemikaali künniskogus ning ettevõtte
ohtlikkuse kategooria määramise kord“
muutmise eelnõu kooskõlastamine**

Austatud majandus- ja tööstusminister

Täname, et esitasite kooskõlastamiseks majandus- ja taristuministri määruse nr 10 „Kemikaali ohtlikkuse alammäär ja ohtliku kemikaali künniskogus ning ettevõtte ohtlikkuse kategooria määramise kord“ muutmise eelnõu (edaspidi *määrus nr 10*).

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA) toetab 1. ja 2. kategooria tuleohtlike veeldatud gaaside (k.a veeldatud naftagaas) ja maagaasi alammäära tõstmist 5 tonni pealt 10 tonni peale ja kooskõlastab esitatud eelnõu järgmiste tähelepanekutega arvestamisel.

1. Seletuskirja kohaselt kehtestatakse eelnõu punktiga 2 uus määruse nr 10 lisa, millega suurendatakse lisa tabeli 2 real 18 C-kategooria ohtliku ettevõtte ohtlikkuse kategooria määramise aluseks olevat tuleohtlike veeldatud gaaside alammäära 5 tonnilt 10 tonnini. Juhime tähelepanu sellele, et määruse nr 10 lisa tabeli 2 real 18 on ohtliku ainena määratletud 1. ja 2. kategooria tuleohtlikud veeldatud gaasid (k.a veeldatud naftagaas) ja maagaas. Maagaasile rakenduvad tabeli 2 real 18 esitatud alammäär ja künniskogused olenemata selle aine olekust. Kuigi maagaasi võib väga madalate temperatuuride ja kõrgete rõhkude juures muuta tahkeks, siis reeglina käideldakse maagaasi tööstuses ja kodumajapidamistes kas veeldatud või gaasilisel kujul. Gaasilisel kujul leiab maagaas lisaks tavalise torugaasina kasutamist ka surugaasina (CNG), nt surugaasitanklates mootorikütusena. Seega mõjutab alammäära tõstmine lisaks tuleohtlike veeldatud gaaside käitlemisele (sh veeldatud maagaas ehk LNG) ka maagaasi käitlemist surugaasina. Lisaks tuleb arvesse võtta tabeli 2 real 18 olevat märkust 14, mis selgitab, et vääristatud biogaasi võib klassifitseerida tabeli 2 rea 18 alla, kui seda on töödeldud vastavalt puhastatud ja vääristatud biogaasile kohaldatavatele standarditele (nt Transpordis kasutatav maagaas ja biometaan ning maagaasivõrku sisestatav biometaan. Osa 1: Maagaasivõrku sisestatava biometaani spetsifikatsioon (EVS-EN 16723-1) ja Osa 2: Autokütuste spetsifikatsioon

(EVS-EN 16723-2)), millega tagatakse maagaasile vastav kvaliteet, k.a metaanisisaldus, ning kui selle hapnikusisaldus ei ületa 1%. Vääristatud biogaasina mõeldakse siinkohal eelkõige biometaan (nimetatakse ka rohegaas), mida reeglina käideldakse surugaasina (CBM), aga saab käidelda ka veeldatuna (LBM) nagu maagaasi. Biogaasi puhastamisest saadav biometaan on ringmajanduse seisukohast oluline alternatiiv fossiilset päritolu maagaasile ning selle tootmine on Eestis laiemalt levimas, mistõttu avaldab alammäära tõstmine 5 tonni pealt 10 tonni peale positiivset mõju ka biometaan tootjatele.

TTJA teeb järgnevad muutmissettepanekud seletuskirja täiendamiseks:

- 1.1. Õigusselguse huvides täiendada sõnastust läbivalt selliselt, et alammäära tõstmisega ei muudeta mitte ainult tuleohtlike veeldatud gaaside alammäära, vaid seda tehakse 1. ja 2. kategooria tuleohtlike veeldatud gaaside ja maagaasi (olenemata selle olekust) osas.
 - 1.2. Lisaks avada seletuskirjas asjaolu, et määruse nr 10 lisas oleva märkuse 14 kohaselt avaldab alammäära tõstmine positiivset mõju ka biometaan käitlejatele.
2. Seletuskirja kohaselt, suurendades ettevõttele C-kategooria ohtliku ettevõtte määramise aluseks olevat tuleohtlike veeldatud gaaside ja maagaasi alammäära 10 tonnini, kehtivad surveeadmetele ja gaasipaigaldistele jätkuvalt seadme ohutuse seaduses (SeOS) sätestatud surveeadme minimaalsed kaugused välistest objektides, surveeadme ja gaasipaigaldise auditikohustus, tuleohutuse seaduse (TuOS) üldised tuleohutusnõuded ning ehitusseadustikuga (EhS) sätestatud nõuded.

Juhime tähelepanu asjaolule, et kuigi alammäära tõstmisega kaob osade ettevõtete käitistes käitamisloa omamise ning sellega kaasnevate kohustuslike dokumentide koostamise kohustus, mis on reguleeritud kemikaaliseaduse (KemS) 3. peatükiga, siis jätkuvalt peavad ohtliku kemikaali käitlejad järgima teisi asjakohaseid KemS-iga sätestatud kemikaali käitlemise tingimusi, ohtliku kemikaalse üle arvestuse pidamise kohustust ning kemikaali käitlemisel toimunud õnnetusest teavitamist (KemS §§ 8, 9 ja 10).

TTJA teeb järgneva muutmissettepaneku seletuskirja täiendamiseks:

- 2.1. Palume täiendada seletuskirja lisaks teistest õigusaktidest tulenevate nõuete järgimise kohustusega ka sellega, et kuigi alammäära tõstmisega kaob käitajal kohustus järgida KemS 3. peatükis sätestatud nõudeid ohtliku ettevõtte suhtes, siis muid sätteid ohtliku kemikaali ohutuks käitlemiseks, selle üle arvestuse pidamiseks, õnnetusest teavitamise kohustus ning teisi asjakohaseid sätteid peavad ettevõtted ka edaspidi järgima.
3. Seletuskirja kohaselt on üheks peamiseks põhjuseks alammäära tõstmiseks ära nimetatud C-kategooria ohtliku ettevõtte ebamõistlikult ranget alammäära nõuet ja käitamisloa kohustust tuleohtlike veeldatud gaaside käitlemisel. Samuti on viidatud asjaolule, et käitamisloa kohustus põhjustab ettevõtjale ebamõistlikke lisakulusid, seab tehnilisi piiranguid ja paneb Eesti ettevõtjad ebavõrdsesse olukorda võrreldes naaberriikidega. Lisaks maksavad väiksemad mahutid oma mahutavuse kohta rohkem ja nende väärtus järelturul on väiksem. Alammäära suurendamine 10 tonnini võimaldab seletuskirja kohaselt ettevõtjal mõistlikumalt oma tegevusi planeerida, kulusid optimeerida ja kasutada tööstuses levinud mahuteid otstarbekamalt, vähendades ettevõtja halduskoormust.

Juhime tähelepanu sellele, et seletuskirjas esitatud põhjendused alammäära tõstmiseks keskenduvad ettevõtete tegevusele avalduvate probleemide kirjeldamisele, kuid ei põhista alammäära tõstmist selgitustega, mis oleksid seotud käitistes ohutuse tagamise ja õigusaktidega sätestatud nõuete ja kohustuste järgimise taseme kirjeldamisega, samuti

juhtunud õnnetuste statistikaga. Seletuskirjas viidatud KemS-i muutmise seaduse eelnõu väljatöötamiskavatsuses (eelnõude infosüsteemis toimik nr 24-0479) on analüüsitud võimaliku keeva vedeliku paisuva auru plahvatuse (inglise keelne lühend on BLEVE) korral ohualade suuruste muutust 5 tonni ja 10 tonni vedelgaasi LPG käitlemisel ning sedastab, et 10 tonni LPG korral suureneb soojuskiirguse ohuala võrreldes 5 tonni LPG-ga 25% (nt ohtliku ohuala raadius suureneb 66 m võrra, s.o 264 m pealt 330 m peale), mis tiheasustusega piirkonnas avaldab mõju suuremale alale ja õnnetusega kaasnevad tagajärjed võivad sellest tulenevalt olla oluliselt raskemad. Seda ka siis, kui SeOS-iga sätestatud surveseadme minimaalsed kaugused välistest objektidest on tagatud. Väljatöötamiskavatsuse lk 16 olev graafik 2 iseloomustab hästi, kuidas survemahuti BLEVE-ga kaasneva mõju ohualad on surveseadme minimaalsetest kaugustest väliste objektide suhtes suuremad.

Soovime rõhutada, et KemS-i 3. peatükiga sätestatud nõuete eesmärgiks on kohustada ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete käitajaid võtma kasutusele kõik vajalikud meetmed suurõnnetuse ärahoidmiseks, selle tagajärgede leevendamiseks ja kõrvaldamiseks. Lisaks hindama ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete vahelise doominoefekti riski, kohustada ettevõtjaid tegema koostööd ning vahetama teineteisega infot võimaliku doominoefekti riski vähendamiseks. Oluline aspekt on ka üldsuse, sealhulgas mõjualas olevate naaberkäitiste ja teiste käitise tegevusse mittepuutuvate isikute teavitamine võimalikest riskidest ja ohuolukorras käitumise reeglitest. Vähem tähtis ei ole ka ettevõtte kohustus asjakohaselt koolitada oma personali õnnetuste ärahoidmiseks ja hädaolukorras käitumiseks. Läbi maakasutuse planeerimise ja ehitiste projekteerimise arvestada, kas rahvarohked paigad ja elamurajoonid, kui nende paigutus võib suurendada suurõnnetuse riski või selle tagajärgede raskust, kaitsta looduse poolest erilist huvi pakkuvaid või eriti tundlikke alasid käitise läheduses, tagades selleks ohutu vahemaa või võttes kasutusele muid asjakohaseid meetmeid.

TTJA teeb järgenva muutmissetepaneku seletuskirja täiendamiseks:

3.1. Palume anda seletuskirjas hinnanguid ja põhjendusi alammäära tõstmiseks ka ohutuse tagamise aspektist, kirjeldades selle tänast taset ja võttes arvesse riikliku järelevalve tulemusi ning asetleidnud õnnetusi.

4. Seletuskirjas on öeldud, et TTJA väljastab ohtlikule ettevõttele käitamisluba ning kooskõlastab kohustuslikke dokumente.

TTJA teeb järgenva muutmissetepaneku seletuskirja täiendamiseks:

4.1. Palume eelnevale lisada juurde, et TTJA teeb C-kategooria ohtlike ettevõtete üle ka riiklikku järelevalvet lisaks käitamislubade andmisele ja kohustuslike dokumentide kooskõlastamisele.

5. Seletuskirja määruse mõjude osas on kirjutatud, et alammäära suurendamisel ei ole 5-10 tonnised tuleohtlike veeldatud gaaside ja maagaasi käitised C-kategooria ohtlikud ettevõtted, mistõttu ei ole neil enam kemikaaliseaduse alusel nõuet oma töötajaid koolitada erinevates ohuolukordades hakkama saamiseks.

Juhime tähelepanu sellele, et KemS § 8 sätestab üldnõudena kemikaali käitlemise tingimused, mille kohaselt peab ettevõtja alati käitlema ohtlikku kemikaali inimese elule ja tervisele ning asjale ja keskkonnale ohutult. Muuhulgas omama kemikaali käitlemisega seonduvate ohtude ja riskide hindamise oskust ning tundma õnnetuse korras esmaste pääste- ja abivahendite praktilise kasutamise oskust. Lisaks tundma tööohutuse, tervise- ja

keskkonnakaitseliste võtete tundmist. Kõik see oma olemuselt eeldab töötajate koolitamist, sh ohuolukordades hakkama saamist.

TTJA teeb järgenva muutmissetpaneku seletuskirja täiendamiseks:

- 5.1. Palume mõtestada ümber lause, mis ei ole kooskõlas KemS-i üldpõhimõtetega ohtliku kemikaali ohutuks käitlemiseks, sh erinevates ohuolukordades hakkama saamiseks. Ohtliku kemikaali käitlejad, olenemata asjaolust, kas nad on KemS-i 3. peatüki kohaselt ohtlikud ettevõtted, suurõnnetuseohuga ettevõtted või mitte kumbki eelnev, peavad järgima KemS-iga sätestatud nõudeid ja tingimusi ohtliku kemikaali ohutuks käitlemiseks.
6. Seletuskirjas on alammäära tõstmise mõju ulatust hinnatud ainult asjaoluga, et kuna väheneb ettevõtete hulk, kes käitamisluba taotlevad, siis jääb vähemaks ka käitamisloaga seotud teavitusi KOV-ile.

Juhime tähelepanu sellele, et alammäära tõstmise mõju KOV-ile on suurem kui seletuskirjas sedastatu. Planeerimisseaduse (PlanS) § 74 lg 7 sätestab, et kui planeeringualal asub KemS kohaselt ohtlik ettevõtte või suurõnnetuse ohuga ettevõtte, tuleb üldplaneeringu koostamisel arvestada KemS-is sätestatud nõuetega. Eelkõige tähendab see KemS §-s 32 maakasutuse planeerimisele ja ehitise projekteerimisele sätestatud erinõuetega arvestamist. Alammäära tõstmisega kaovad nimetatud kohustused ära. Seletuskirjas on käsitletud üksnes mõju KOV-i töökorraldusele, kuid alammäära tõstmisega ei ole hinnatud sellega kaasnevat mõju maakasutuse planeerimisele, ehitise projekteerimisele ning millist mõju avaldab see üldise ohutuse tagamisele.

TTJA teeb järgenva muutmissetpaneku seletuskirja täiendamiseks:

- 6.1. Palume hinnata alammäära tõstmise mõju KOV-ile, võttes arvesse PlanS, EhS ja KemS nõudeid.
7. Seletuskirjas on erinevates kohtades nimetatud C-kategooria ohtliku ettevõtete dokumentideks nii teabelehte, riskianalüüsi, ohutusaruannet, ohutuse tagamise süsteemi kirjeldust ja ettevõtte hädaolukorra lahendamise plaani.

Juhime tähelepanu asjaolule, et KemS § 22 lg 2 p 1 kohaselt peab C-kategooria ohtlik ettevõtte koostama ainult teabelehe, riskianalüüsi ja ettevõtte hädaolukorra lahendamise plaani. Ohutusaruannet ja ohutuse tagamise süsteemi kirjeldust C-kategooria ohtlik ettevõtte koostama ei pea.

TTJA teeb järgenva muutmissetpaneku seletuskirja täiendamiseks:

- 7.1. Palume kooskõlas eelneva selgitusega nimetada C-kategooria ohtliku ettevõtte kohustuslike dokumentidena ära ainult teabeleht, riskianalüüs ja ettevõtte hädaolukorra lahendamise plaan.
8. Seletuskirjas on selgitatud, et auditikohustusliku surveseadme või sellega seotud hoonevälise auditikohustusliku gaasipaigaldisega tuleb esitada KOV-ile ehitusteatis või ehitusloa taotlus vastavalt ehitusseadustikule (EhS).

Juhime tähelepanu, et lisaks eelnevale tuleb KOV-ile esitada ka auditikohustusliku surveseadme või sellega seotud hoonevälise auditikohustusliku gaasipaigaldise kasutuselevõtmiseks ka kasutusteatis või kasutusloa taotlus.

TTJA teeb järgenva muutmissetpaneku seletuskirja täiendamiseks:

- 8.1. Palume seletuskirjas viidata ka eelnevalt tähelepanu juhitud asjaolule seoses kasutusteatisega ja kasutusloa taotluse esitamise kohustusega kooskõlas EhS-iga.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Martti Kangur

õigusosakonna juhataja

peadirektori ülesannetes

Ardi Link 667 2027

ardi.link@ttja.ee